

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ПРИКАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Освітня програма Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “27” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Тренінгові технології в соціальній роботі
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс/семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 90 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу:

Мета - вивчення теоретичних аспектів та застосування на практиці видів тренінгових технологій, оволодіння та подальше вільне оперування професійною термінологією, використовуваною в сфері практичної діяльності, ознайомлення з внутрішнім середовищем та організаційними аспектами соціально-педагогічного тренінгу, ознайомлення з основними напрямками тренінгової діяльності та технологіями проведення соціальнопедагогічного тренінгу; формування у студентів внутрішньої професійної мотивації, навиків професійного спілкування.

Цілі: Засвоєння студентами основних теоретичних підходів та навиків використання методів і методик сучасної практичної педагогіки та психології в цілях організації та проведення тренінгу, ознайомлення з поняттям тренінгу і його атрибутами, процесом формування і розвитку групи, з особливостями структури групи, технікою і формами навчання у тренінгу, складанням змісту, плану проведення занять, з методикою оцінювання в тренінгу.

Компетентності:

Інтегральна - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. *Спеціальні:*

2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

17. Здатність виявляти і залучати ресурси інших Фахівців, соціальних інститутів, державних та приватних установ та організацій для виконання завдань професійної діяльності

20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

22. Здатність оперативно вирішувати нестандартні (кризові) ситуації і вживати заходи, адекватні ситуації в межах своїх повноважень.

Програмні результати навчання:

1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Модуль 1. Організаційні засади тренінгу. Тема 1. Тренінг як форма роботи соціального	Розглянути поняття тренінгу, тренінг як один з видів активного навчання, історію виникнення групового соціально-психологічного навчання і його переваги перед індивідуальним навчанням. Тренінг як метод зміни поведінкового стереотипу людини. Знати типологію сімей. Аналізувати співвідношення	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
	працівника.	понять «групове соціально-психологічне навчання» і «групова психотерапія». Принципи тренінгу.	
2	Тема 2. Типології груп тренінгу.	Вивчити феномен малої групи, групові норми, різновиди тренінгових груп, «Групи зустрічей», «Т-групи», «групи соціально - психологічного тренінгу поведінки». Розуміти типи лідерства та групові ролі. Взаємодія тренера та групи, соціально-психологічну структуру групи, взаємозв'язок мети тренінгу та структури групи, комунікативну компетентність і її компоненти. Розрізняти склад тренінгових груп: якісний і кількісний аспекти.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару

3	Тема 3. Групова динаміка і її роль в процесі тренінгової роботи.	З'ясувати основні стадії розвитку тренінгової групи. Основні характеристики стадії псевдозгуртованості. Основні завдання тренера на початковій стадії. Аналізувати особливості стадії конфлікту. Створення атмосфери довіри. Техніка роботи з «важкими» учасниками. Розрізняти основні характеристики робочої стадії в розвитку тренінгової групи і завдання ведучого на цьому етапі. Стадія завершення. Техніка роботи на стадії завершення тренінгу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
4	Тема 4. Роль тренінгу у роботі з різними категоріями клієнтів.	Розглянути умови зміни особистості учасника в процесі тренінгу, чинники групового тренінгу: отримання і надання підтримки, саморозкриття, зворотний зв'язок. З'ясувати поняття саморозкриття: зміст, параметри і функції, міжособистісний зворотний зв'язок і його різновиди, конструктивний і деструктивний зворотний зв'язок. Аналізувати модель співвідношення саморозкриття і зворотного зв'язку, механізм (процеси інтеграції і дезінтеграції) зміни особистості в груповому тренінгу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання
5	Тема 5. Основні методи тренінгу.	Вивчити основні методи соціально-педагогічного тренінгу: міні-лекції, метод дискусії, групова дискусія, біографічні, тематичні, інтерактивні дискусії: зміст, сфера застосування і відмітні ознаки, мозковий штурм, вправи, ігровий метод відмітні особливості ігрової діяльності. Розуміти різновиди ігрового методу. Операційна і міжособистісна ігри. Рольова гра. Ділова гра. Ситуаційні ігри. Розрізняти методи, засновані на невербальній активності: проектний малюнок, психогімнастика, методи тілесної і танцювальної терапії. Психодрама, її ключові поняття і елементи.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
6	Модуль 2.	З'ясувати завдання та план тренінгу, розклад	Опрацювання
	Методика організації і проведення тренінгу Тема 6. Планування, організація і дизайн тренінгу.	тренінгу (початок, перерви та закінчення тренінгу). Ввідна частина тренінгу, її структура, завдання і психотехніки. Аналізувати Керівництво роботою учасників. Стимулювання активності групи. Підбиття підсумків. Розрізняти сигнали та сигнальні рухи, театралізовані ритуали завершення, технічне обладнання. Посібники та друковані матеріали. Робота вдвох. Презентація тренінгу.	лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.

7	Тема 7. Цілі та завдання тренінгу.	Розглянути поняття та способи самопрезентації тренера, введення правил тренінгової групи визначення потреб тренінгової групи. З'ясувати поняття модуля і номера програми тренінгу, а також етапи проведення номера. Аналізувати зворотний зв'язок. Деролінг, шерінг і дебрифінг. Способи закріплення змін залежно від типу сім'ї. Цикл самонавчання. Асиміляція тренінгового досвіду.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
8	Тема 8. Стандарти тренінгової роботи та індивідуальний стиль тренера.	З'ясувати характеристику особистості групового тренера, вимоги до особистості і освіти тренера, етапи підготовки тренерів. Аналізувати можливі ролі того, хто веде тренінгову групу, функції керівника. Розрізняти контекстуальну компетентність, технічну компетентність, та адаптивну компетентність. Найбільш поширені помилки ведучого групи СПТ. Етичні проблеми тренінгової роботи.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару
9	Тема 9. Тренінг батьківської компетентності.	Аналізувати розвиток дитини на різних етапах, при різних сімейних ситуаціях, у різних типах сімей. З'ясувати поняття батьківської компетентності. Формувати усвідомлення зрілого та відповідального батьківства.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.
10	Тема 10. Дослідження потреби в тренінгу щодо конкретної сімейної ситуації.	З'ясувати типові проблеми під час співбесіди із замовником. Аналізувати мету й завдання тренінгу, основні моделі задоволення потреб учасників, розвиток кар'єри, розвиток компетентності. Виявляти невідповідності і створення мотивації розвитку.	Опрацювання теоретичних питань, виконання завдань семінару

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	(5-бальна шкала оцінювання) Загальна кількість балів - 50
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Контрольна робота	30

Залік/максимальна кількість балів	100 Сума набраних балів з усіх форм роботи впродовж семестру
-----------------------------------	---

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 50 балів за поточне оцінювання 30 балів – за контрольну роботу 10 балів – самостійну роботу 10 балів за виконання вдивідуального завдання. По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок на семінарських заняттях у 5-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 10, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

Література:

Опорні конспекти лекцій.

Ресурси у системі дистанційного навчання.

Робоча навчальна програма. Силабус
дисципліни.

1. Барко В. І. Методика проведення тренінгів
управлінського спрямування / Практична психологія та соціальна
робота. 2004. № 4. С. 70-77.

2. Безпалько О. В. Тренінг як інноваційна форма соціально-педагогічної роботи / Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 1. С. 22-28.
3. Білоус Р. М. Мій професійний вибір: тренінг старшокласників / Білоус Р. М. // Практична психологія та соціальна робота. 2010. № 12. 34-38.
4. Білоус Р. М. Мій професійний вибір: тренінг старшокласників / Білоус Р. М. // Практична психологія та соціальна робота. 2010. № 11. 29– 39.
5. Волинець Л., Романець О. Стаємо батьками: посіб. з питань забезпечення прав дітей. . К.: ДП, 2008. 296с.
6. Деркачова М. Кохання чи захоплення? Соціально-педагогічний захід з елементами тренінгу для підлітків 14–16 років / Марія Деркачова, Лариса Константинова // Психолог. 2011. № 7. С. 8–15.
7. Деркачова М. Стежинка самопізнання. Тренінгові заняття для підлітків 15–16 років / Марія Деркачова, Лариса Константинова // Психолог. – 2011. – № 7. – С. 21–25.
8. Заверило Н. В. Навчання однолітків однолітками: зарубіжний досвід / Наук. записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського, 2000. Вип. 3. С. 66–70.
9. Зимівець Н. В. «Рівний – рівному» як соціально-педагогічна технологія формування здорового способу життя підлітків / Проблеми педагогічних технологій. Луцьк, 2002. Вип. 2. С. 101–108.
10. Зимівець Н. В. Особливості технології «рівний – рівному» у профілактичній роботі з учнівською молоддю / Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Чернівці, 2005. С. 60–64.
11. Зимівець Н. В. Формування у підлітків відповідального ставлення до здоров'я шляхом впровадження технології «рівний – рівному» / Зимівець Н. В. // Проблеми педагогічних технологій. – Луцьк, 2004. – Вип. 3–4. – С. 59–63.
12. Зверева І.Д., Петрочко Ж.В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. пос., К., 2011, 224с.
13. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : [Метод. посібник] / Автор.-уклад. : О. Пометун, Л. Пироженко. К. : А.П.Н., 2002. 136 с.
14. Марчак С. Психологічний комфорт педагога в умовах конструктивного спілкування. Тренінг-курс для педагогів і майстрів виробничого навчання / Соціальний педагог. 2010. № 1. С. 28–33.
15. Методичний посібник по проведенню тренінг курсу для соціальних працівників з питань підбору, підготовки та соціального супроводу прийомних батьків / Г. М. Бевз, А. Й. Капська, Н. М. Комарова. К. : УІСЦ, 2000. 127 с.
16. Мілютіна К. Психолог-тренінг / Мілютіна К. // Психолог. № 14. 2002.

С. 4–6.3

17. Міляєва В. Р. Використання психологічних тренінгів для вдосконалення фахової підготовки державних службовців / Міляєва В. Р., Бісик Ю. М. // Практична психологія та соціальна робота. 2010. №

11. С. 74–79.
18. Озеркова І. Рольові ігри як технологія самовиховання / І. Озеркова // Завуч. 2001. № 23–24 (101–102). С. 57–61.
19. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : [Методичні рекомендації] // Уклад. О. М. Шевчук. Умань, 2010. – 37 с.
20. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Наук.-метод. посіб. / Г. М. Бевз, В. О. Кузьміж О. І. Нескучаєва та ін. К: Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с. Роджерс К. Взгляд на психотерапію. Становление человека. М.: Прогресс, Универс, 1994. 479 с.
21. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: Методичний посібник / І. Д. Зверєва та ін. К.: Держсоцслужба, 2006. 104 с.
22. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Методичний посібник / [С. В. Толстоухова, О. О. Яременко, О. В. Вакуленко та ін.]. К.: ДЦССМ, Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 88 с.
23. Трубавіна І. М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Науковометодичні матеріали. К.: ДЦССМ, 2003. 86 с.
24. Шаргородська С. В. Тренінгова робота з підлітками та молоддю (з досвіду роботи соціального педагога) / Соціальний педагог. 2007. № 11 (35). С. 16–29.

Електронні ресурси Інтернету:

25. Дитячий фонд ЮНІСЕФ Україна [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Дитячого фонду ЮНІСЕФ Україна – Режим доступу: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/>
26. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
27. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua>
28. Національна поліція України [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Національної поліції України – Режим доступу: <http://www.npu.gov.ua>
29. Уповноважений Президента України з прав дитини [Електронний ресурс]– Персональна сторінка Уповноваженого Президента України з

прав дитини – Режим доступу:
<http://ukua.facebook.com/up.z.prav.dytny>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач	Комар Ірина Валеріївна
Контактна інформація викладача	+380975276171 +380997867916 iryna.komar@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”</p> <p>-Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”</p> <p>-Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положенняпрозапобігання-плагіату/</p>
--------------------------	---

Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).
	Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час занять	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/

Викладач

Комар І.В.